STUDIECONFERENTIE VAN BRUSSEL

Indien, bij de bespreking van het eindrapport over de gemeenschappelijke markt in het Comité Directeur, de vraag ter sprake komt welke regelen moeten gelden met betrekking tot:

1) het weder invoeren van quantitatieve restricties in verband met betalingsbalansmoeilijkheden;
2) het geven door de gemeenschap van directieven met betrekking tot de door de leden-landen te volgen algemene monetaire politiek;
3) (in verband met 1 en 2) door de gemeenschap aan ledenlanden te verstrekken crediethulp voor monetaire doeleinden;
4) de vrijheid van het kapitaalverkeer,

een en ander van het ogenblik, dat de gemeenschappelijke markt volledig tot stand is gebracht,

dan kan, van Nederlandse zijde, het volgende standpunt worden ingenomen.

Tot nu toe is onzerzijds, bij bespreking van de vraag, wat er moet gebeuren, indien een land meent genoodzaakt te zijn tot het wederinvoeren van quantitatieve restricties op grond van betalingsbalansmoeilijkheden, uitgegaan van de veronderstelling, dat het niet in de bedoeling lag de gemeenschap in staat te stellen crediethulp te geven voor monetaire doeleinden. Deze veronderstelling is en blijft juist voor de zgn. overgangsperiode, d.w.z. voor de periode, gedurende welke de quantitatieve en andere handelsbelemmeringen geleidelijk worden afgeschaft. Tijdens de besprekingen over de Europese Politieke Gemeenschap heeft men zich onzerzijds terecht niet te zeer verdiept in de toestand, zoals die zou moeten zijn na afloop van deze overgangsperiode. Het zgn. Plan Beyen was een voorstel om tot geleidelijke afschaffing der handelsbelemmeringen te komen en, even geleidelijk (via het systeem van clauses de sauvegarde met gemeenschappelijk te nemen maatregelen om de clauses de sauvegarde overbodig te maken) langs experimentele

© BuZa, Bewindslieden 1952-1998 (Ministerie van Buitenlandse Zaken) inv.nr. 14
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/S00931

weg toe te groeien naar de vereiste harmonisatie van de algemene monetaire (en van de sociale en economische) politiek. Mocht in de overgangsperiode zijn gebleken, dat voor die harmonsatie byzondere maatregelen nodig waren, dan gaf de structuur der Politieke Gemeenschap de mogelijkheid om zodanige maatregelen te nemen of te doen nemen.

Het staat niet vast, dat, in de tegenwoordige opzet, een zodanige geleidelijkheidsprocedure niet eveneens zou kunnen worden toegepast, mits ook in die opzet de Nederlandse gedachte worde gevolgd van een werkelijk supranationale gemeenschap voor economische samenwerking. Nu men echter van andere zijde de vraag stelt, welk standpunt men van Nederlandse zijde inneemt met betrekking tot de vier hoger genoemde quaesties, voor wat betreft de toestand na de overgangsperiode, kan het volgende worden gezegd.

ad 1, 2 en 3:

De wederinvoering van quantitatieve restricties op grond van betalingsbalansmoeilijkheden is uiteraard altijd in zichzelf ongewenst, ook in de overgangsperiode, en wel met name omdat de betalingsbalansmoeilijkheden, ondanks waarborgen zoals praeadvies van het I.M.F., maar al te makkelijk als voorwendsel voor protectionistisch bedoelde restricties gebruikt kunnen worden. Intussen kan men een land, dat in acute betalingsbalansmoeilijkheden geraakt, het tijdelijk invoeren van quantitatieve restricties wel moeilijk maken - zoals dat ook in de door ons reeds in het plan Beyen voorgestelde regeling geschiedde - maar men kan die invoering niet door de gemeenschap laten verbieden, tenzij men haar de mogelijkheid geeft, het land in quaestie door crediethulp over de acute moeilijkheden heen te helpen. Hier geldt de alles beheersende regel, dat de gemeenschap geen bevoegdheden kan hebben tot het opleggen, of verbieden, van maatregelen, tenzij die gemeenschap kan delen in de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van deze oplegging of dit verbod. Deze regel geldt uiteraard ook voor het geval van blijvende betalings-

balansmoeilijkheden of wel het tegenstuk daarvan, blijvende betalingsbalansoverschotten.

De vraag of men de gemeenschap in het eindstadium op het gebied der monetaire politiek zeggenschap over de leden moet en kan geven, hangt hier direct mede samen. Volledige zeggenschap, zich uitstrkkende tot de specifieke maatregelen, die een land zou moeten nemen om aan de ongewenste toestand een einde te maken, is alleen denkbaar bij een volledig geintegreerde politieke gemeenschap. Zeggenschap over het geheel der maatregelen (credietpolitiek, consumptie en investeringsbeperking, verandering van wisselkoersen) m.a.w. over de tendens en de efficaciteit van een monetair saneringsprogram, is bestaanbaar zonder volledige politieke federatie, maar slechts aanvaardbaar, indien de gemeenschap het wapen ener discriminatoire credietgeving kan hanteren. Daarbij worde niet over het hoofd gezien, dat betalingsbalansmoeilijkheden steeds van algemene aard zullen zijn, en dat dus in het geval dezer moeilijkheden quantitatieve restricties tegenover alle landen zouden worden gehanteerd. Het gaat hier dus niet om crediethulp binnen de gemeenschap, maar in feite om het verstrekken van additionele monetaire reserves. De taak van de gemeenschap zou meer lijken op die van het I.M.F. dan op die van de E.B.U. of het Europese Fonds. Het lijdt geen twijfel, dat, in de overgangsperiode, voor een dergelijke taak (met hantering van het daar onafscheidelijk verbonden credietwapen) naast I.M.F. en E.B.U., geen plaats is. In de definitieve periode ligt de zaak anders. Is eenmaal een werkelijke economische gemeenschap tot stand gekomen, dan kan de gemeenschap zich aan de verantwoordelijkheid voor de monetaire positie harer leden tegenover de landen binnen en buiten de gemeenschap niet langer onttrekken. Het is uiteraard nog niet mogelijk te definiëren, wat dit te zijner tijd in byzonderheden zou inhouden, omdat de mate van samengroei der gemeenschap, die aan het einde van de overgangsperiode zal zijn bereikt, niet kan worden voorzien. Tussen een daadwerkelijke "pooling" van alle monetaire reserves der leden met een volledige zeggenschap van de gemeenschap over de monetaire politiek der leden aan de ene kant en een systeem van aanwijzingen, waarvan de navolging conditie is voor crediethulp, aan de andere kant, liggen

tussenmogelijkheden, waarvan de aanvaardbaarheid afhangt van de mate, waarin de gemeenschap tot een eenheid issamengegroeid. Ook het begrip "directieve" is niet vastomlijnd, want het kan in meerdere of mindere mate op de onderdelen van het saneringsplan betrekking hebben. Voorts kan men nu nog niet weten, welke monetaire organisaties in breder verband er op dat ogenblik zullen zijn en hoe effectief zij zullen werken. Het bestaan van de bestwerkende monetaire organisatie in breder verband neemt in de eindfase de verantwoordelijkheid van de gemeenschap voor de monetaire gezondheid harer leden niet weg. Ook bij algemene convertibiliteit met een soepel opererend I.M.F. blijft het gemeenschapsverantwoordelijkheid, dat de gemeenschap - of een harer leden- niet in monetaire moeilijkheden komt. Maar het opereren van andere organisatie op monetair gebied heeft wel betekenis voor de mate van hulp, die de gemeenschap zou moeten geven aan een harer leden, aangezien die hulp additioneel is tot wat dat lid, eventueel met morele steun van de gemeenschap, aan hulp van het I.M.F. of van een ander lichaam kan krijgen.

Concluderend kan dus het volgende gezegd worden:

a) Wederinvoering van quantitatieve restricties op grond van acute betalingsbalansmoeilijkheden kan, in de overgangsperiode wel worden bemoeilijkt, maar niet geheel worden verboden, of geheel aan de toestemming der gemeenschap worden gebonden. Wat betreft fundamentele betalingsbalansmoeilijkheden kan, in de overgangsperiode, de gemeenschap slechts aanbevelingen geven, en als sanctie op het niet navolgen dezer aanbevelingen, slechts werken met het toestaan aan de andere landen van zekere, in overleg met de gemeenschap vast te stellen, tegenmaatregelen.

b) In de definitieve periode behoren quantitatieve restricties niet meer te worden ingevoerd. Dit vooronderstelt, dat het land, dat in acute betalingsbalansmoeilijkheden verkeert, over voldoende crediethulp beschikt, hetzij van de zijde van andere lichamen, hetzij van de zijde van de gemeenschap om

tijdelijke betalingsbalansmoeilijkheden te boven te komen. In de definitieve periode is de gemeenschap verantwoordelijk voor de monetaire positie harer leden. Zij moet dus aan die leden aanwijzingen kunnen geven, en bij navolging van die aanwijzingen crediethulp, ook in andere valuta's dan die der gemeenschap, kunnen verlenen, indien de reservepositie van een lid (inclusief de mogelijkheid tot crediet van andere zijde) onvoldoende is om de periode te overbruggen, die nodig is om de aangewezen maatregelen effect te doen sorteren. Hoe stringent die aanwijzingen zullen moeten zijn, en in verband daarmede, hoe uitgebreid de mogelijkheid tot discriminatoire crediethulp van de gemeenschap moet zijn, valt thans nog niet te bepalen.

ad 4:

Wat het kapitaalverkeer binnen de gemeenschap na de overgangsperiode betreft, zo staat wel vast, dat dit, indien de gemeenschappelijke markt eenmaal volledig is tot stand gekomen, in principe geheel vrij behoort te zijn.

In de overgangsperiode zal naar zo volledig mogelijke progressieve bevrijding van het kapitaalverkeer moeten worden gestreefd, maar men kan in die periode nog niet ignoreren, dat er te dezer zake van reciprociteit tussen de landen der gemeenschap voorshands, althans in feite, geen sprake is, en dat ook de kapitaaloverschotten-hebbende landen nog bezig zijn aan een geleidelijke en voorzichtige afschaffing van de te dezen bestaande belemmeringen. Verder is Nederland het enige van de zes landen, dat een institutioneel goed opererende kapitaalmarkt heeft. Zelfs België en Duitsland hebben nog moeite, grotendeels om institutionele redenen, met hun binnenlandse kapitaalvoorziening.

In verband met de volledige vrijheid van kapitaalverkeer in de definitieve periode rijzen twee problemen:

a) De kapitaalmarkt is het kanaal, waardoor beleggingzoekende besparingen de weg vinden naar de kapitaalzoekenden (overheid en ondernemingen). Het gaat hier inderdaad om een kanaal, dat per tijdseenheid niet meer dan een zekere hoeveelheid kan

doorlaten en waarvan de doorlating door de monetaire autoriteiten moet worden geregeld. Dat zij dit, in het verleden, vaak hebben nagelaten, is ter zake irrelevant. Ook bij volledige vrijheid van kapitaalverkeer binnen de gemeenschap moeten de monetaire autoriteiten in ieder land de bevoegdheid hebben de plaatsing van emissies te reguleren. Dat zij daarbij in het byzonder rekening houden met de ogenblikkelijke behoeften van de overheid en met de wenselijkheid om door consolidatie van vlottende schuld de monetaire stabiliteit te verzekeren, lig voor de hand. Geen enkel land kan de verplichting op zich nemen de binnenlandse monetaire stabiliteit te handhaven en tegelijk van deze reguleringsbevoegdheid afstand doen. Buiten de grenzen dezer regulering moet echter in de definitieve periode binnen de gemeenschap geen discriminatie meer plaatsvinden tussen emissies alleen op grond van hunne nationaliteit.

b) Volledig vrij kapitaalverkeer veronderstelt volledige convertibiliteit binnen de gemeenschap, ook voor kapitaalbewegingen. Alleen dan is gewaarborgd, dat de landen, die kapitaaloverschotten kweken, deze overschotten ter beschikking stellen van de landen, die nog kapitaalinvoer behoeven voor hun ontwikkeling. Het is natuurlijk niet de bedoeling, dat de inflatie van een land door de anderen wordt gefinancierd, evenmin door kapitaaluitvoer als door crediethulp. Maar dat is een probleem, dat alleen kan worden opgelost in het kader van de gezamenlijke monetaire politiek, waarover hierboven werd gesproken.

Nu blijft de vraag of men een land de bevoegdheid moet ontnemen om zich, zelfs bij convertibiliteit, te beschermen tegen zogenaamde oneconomische kapitaaluitvoer, een bevoegdheid die het Statuut van het I.M.F. toekent. Men moet hierbij hoofdzakelijk denken aan kapitaalvlucht - wat voornamelijk een probleem zal zijn voor het zwakke land - en wellicht, hoewel dat practisch geen heel grote betekenis heeft, aan wilde speculatieve bewegingen. Niemand zal er aan denken speciaal voor deze gevaren een volledig deviezenregime in stand te houden, zo dit regime op grond van de algemene toestand niet meer nodig is. Maar het lijkt redelijk te voorzien, dat de gemeenschap aan haar leden kan toestaan zich door adequate (maar niet meer dan adequate) maatregelen te beschermen tegen

abnormale kapitaalbewegingen van zekere omvang, mits die bevoegdheden binnen de gemeenschap niet op discriminatoire wijze worden gebruikt.

14 October 1955

Mr J.W.Beyen

c.c.: S
DGEM
chef DWS

1) Het Nederlandse standpunt, dat bij acute betalingsbalansmoeilijkheden een land, zij het tijdelijk en onder zeer beperkende voorwaarden, quantitatieve restricties moet kunnen invoeren, moet gezien worden als het accepteren van een "pisaller". Het berust op de overweging, dat, zolang de Gemeenschap niet beschikt over middelen om deze acute betalingsbalansmoeilijkheden langs andere weg dan door quatitatieve restricties te helpen opvangen, m.a.w. zolang de Gemeenschap geen crediet voor monetaire doeleinden kan geven, zij wel de bevoegdheid kan hebben het gebruik der quantitatieve belemmeringen te beperken en het misbruik daarvan tegen te gaan, maar dat zij de invoering niet zonder meer kan beletten, en dat, zou men haar deze bevoegdheid wel geven, de Staat in nood zich daar niets van aan zou trekken met beroep op "force majeure". Tegen hen, die het hierbedoelde Nederlandse standpunt critiseren, moet dit duidelijk uiteengezet worden, met de mededeling, dat als zij een betere oplossing weten, wij dat graag zullen vernemen, omdat ook wij heel goed weten, dat de kans op misbruik voor handelspolitieke doeleinden groot is. Daarbij wordt erop gewezen, dat gedurende alle jaren, dat de marché commun is bestudeerd, niemand heeft voorgesteld om aan de Gemeenschap de mogelijkheid te geven monetaire credieten te geven. Dit hangt nauw samen met de bredere vraag van de bevoegdheden die de gemeenschap op het gebied der monetaire politiek moet hebben.

2) Wat betreft deze algemene bevoegdheden op monetair gebied, wordt uiteraard ook van Nederlandse zijde heel goed ingezien, dat de functionering van de gemeenschappelijke markt, vooral in het definitieve stadium, strenge coördinatie van de monetaire politiek der deelnemende landen vereist. De redenen, waarom van Nederlandse zijde een dirigeren van de monetaire politiek door de gemeenschapsorganen vooralsnog onmogelijk wordt geacht, zijn de volgende.

Dirigeren door de gemeenschap van de monetaire politiek der deelnemende landen vooronderstelt een gezamenlijke credietregeling van ten minste dezelfde betekenis als die, welke de E.P.U. mogelijk maakte, of die welke in het voorgenomen Europese Fonds is vervat. Het moment om, binnen de E.P.U. of binnen het kader van de regeling van het Europese Fonds een engere monetaire gemeenschap met eigen credietmiddelen te scheppen is niet wenselijk en is, in het stadium van het geleidelijk tot stand brengen van de gemeenschappelijke markt ook niet nodig, zolang de regelingen als E.P.U. of Europees Fonds in breder verband bevredigend opereren. Slechts indien deze regelingen, en de die regelingen hanterende organen zouden falen, of zouden ophouden te werken, rijst in het enger verband der gemeenschap de noodzaak het vraagstuk der onderlinge credietverlening (en daarmede samenhangend, het vraagstuk van het centraal dirigeren der gemeenschappelijke monetaire politiek) in gemeenschapsverband streng te organiseren. Voorshands volsta men met geregeld overleg, met aanwijzingen, en, waar nodig, met sancties in de geest van het teruggeven van het recht aan de andere gemeenschapslanden, om handelspolitieke tegenmaatregelen te nemen. Tegenover hen, die dit standpunt bestrijden, ware duidelijk te stellen, dat zij, zo zij dirigerende bevoegdheden wensen, de consequentie moeten aanvaarden, dat zij dan ook binnen de zes een betalingssysteem met credietregeling tot stand moeten brengen.

3) Wat betreft de <u>vrijheid in het kapitaalverkeer</u> is het standpunt dat:

a) het kapitaalverkeer in beginsel vrij moet zijn,

b) ieder land het recht moet hebben om non-discriminatoir, de maatregelen te nemen, die nodig zijn om het functioneren van de kapitaalmarkt te reguleren. De kapitaalmarkt is n.l. niet een meer, dat men leeg kan pompen, maar een kanaal, dat niet meer dan een zekere quantiteit per tijdseenheid door kan laten.

c) bij voltooide gemeenschappelijke markt is prioriteit naar gelang van nationaliteit niet toelaatbaar; dit sluit niet uit dat op brond van b. met de belangen der openbare financiën, bij de regeling van de kapitaalmarkt, rekening wordt gehouden.

Tenslotte wordt er, voor de toestand van het ogenblik op gewezen, dat onder de zes Nederland het enige land is, dat een goed functionerende kapitaalmarkt heeft, zodat, op dit ogenblik, bij het openstellen van het kapitaalverkeer via de kapitaalmarkt van reciprociteit geen sprake is.

3 October 1955